

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

буде ефективною, якщо суб'єкти судово-експертної діяльності, які задіяні у цьому процесі, не матимуть належної підготовки та мотивації.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про судову експертизу», із змінами, внесеними згідно із Законами на 04.03.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>.
2. Чорноус Ю.М., Лопата О.А. Поняття та завдання судово-експертної діяльності у сучасних реаліях. *Криміналістика і судова експертиза*. 2016. Вип. 61. С. 6.
3. Сімакова-Єфремян Е.Б. Теоретико-правові та методологічні засади комплексних судово-експертних досліджень: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук. Харків: НЮА ім. Я. Мудрого, 2017. С. 24.
4. Головченко Л.М. Змістовна роль науково-практичних коментарів до Закону України «Про судову експертизу». *Актуальні питання судової експертизи та криміналістики: збірник матеріалів «круглого столу», присвяченого 85-річчю створення Харківського науково-дослідного інституту судових експертиз ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса (м. Харків, 11-12 листопада 2008 р.)*. Харків, 2008. С. 19.
5. Клименко Н.І. Щодо інституту конкурентної (альтернативної) експертизи. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. 2011. Вип. 11. С. 216.

Загоровська Ілона Олегівна,

курсант факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Чаплинський Костянтин Олександрович,
доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри криміналістики, судової
медицини та психіатрії Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

ОГЛЯД ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ ТА СЛІДІВ ПОСТРІЛУ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ НАСИЛЬНИЦЬКИХ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ ОЗГ

Останнім часом організована злочинність в Україні має тенденцію до стабілізації, що зумовлюється поєднанням законодавчих й організаційних заходів та наукових розробок, спрямованих на підвищення

результативності розслідування, взагалі, і вдосконаленням проведення окремих слідчих (розшукових) дій, зокрема. Особливе місце серед усіх слідчих (розшукових) дій, що спрямовані на збирання інформації з слідів-відображень, займає слідчий огляд. При цьому, співробітники правоохоронних органів, які розслідують злочини, що учинені організованими групами та злочинними організаціями, повинні широко застосувати увесь арсенал загальних та спеціальних методів криміналістики, особливо техніко-криміналістичних засобів й методів роботи зі слідами та іншими речовими об'єктами, що дозволить ефективно та якісно проводити дану слідчу (розшукову) дію [1, с. 78].

Слід сказати, що у більшості випадків представники організованих злочинних угруповань застосовують вогнепальну зброю при залякуванні потерпілих (шляхом здійснення пострілу у перешкоди), спричиняють тілесні ушкодження (здійснюючи постріли у руки, ноги та інші частини тіла), або взагалі стріляють на поразку у життєво-важливі частини тіла, спричиняючи смерть.

За таких обставин під час огляду місця події співробітниками поліції можуть бути виявлені вогнепальна зброя та боєприпаси. Найчастіше об'єктами вилучення є пістолети та автомати, рідше – кулемети та гранатомети. Серед боєприпасів рідко зустрічаються набой до ручної стрілецької зброї, ручні гранати, міни.

Внаслідок застосування будь-якого виду вогнепальної зброї утворюється безліч слідів на місці скоєння злочину: сліди-відображення, сліди-речовини та сліди-предмети. До останніх, на думку вчених, відносяться сліди кіптяви, патрони з осічкою, незгорілі порошки [2, с. 208].

Натомість, від того, наскільки правильно слідчий виявив та вилучив зброю та сліди її застосування, залежить доказова база у справі.

У цьому контексті важливим є визначення правильної послідовності процесу виявлення, фіксації, вилучення та дослідження вогнепальної зброї та слідів пострілу під час огляду місця події.

Дослідження зброї надає змогу встановити винувату особу, кількість осіб, які стріляли, а також виявити істотні обставини у справі. Окрім цього, під час огляду місця події необхідно звернути увагу на інші предмети, що знаходяться на місці події, описати їх вигляд та зафіксувати розташування по відношенню один до одного. Дуже важливо здійснити докладний опис слідів, схожих на кров, зазначити їх вид, колір, механізм утворення. При цьому слідчий повинен розуміти, що не завжди виявлені сліди можуть належати людині, вони взагалі можуть бути не біологічного, а іншого походження, або належати не людині, а тварині. Щоб уникнути категоричних висновків, доцільно у протоколі огляду зазначити, що «виявлені сліди бурого кольору, схожі на кров». Остаточний висновок про походження таких слідів може надати тільки судовий експерт.

Якщо на місці події знаходиться зброя або боєприпаси до неї (пулі, гільзи), необхідно їх прив'язати до певних орієнтирів (якщо є труп, до

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

звичайно прив'язка здійснюється по відношенню до нього) та зазначити, на якій відстані вони знаходяться від слідів, виявлених на місці події.

Вогнепальна зброя, яка була виявлена під час огляду місці події, обов'язково оглядається слідчим. Проте, доцільно залучити спеціаліста і КПК це дозволяє. Адже він більш розширено володіє знанням в галузі судової балістики, а під час огляду місця події може більш професійно виявити та вилучати сліди пострілу на предметах і тілі потерпілого.

Першим етапом при огляді зброї на місці події слідчому потрібно звернути увагу на таке:

- чи справді було застосовано вогнепальну зброю;
- вид зброї та боєприпасів, які були використані;
- об'єкти місця події, на яких можуть бути сліди пострілу;
- напрям і дистанцію пострілу;
- визначення приблизного місця перебування особи (осіб), яка (які) стріляла (ли), ;
- кількість здійснених пострілів;
- чи була можливість вчинення самогубства [5].

Слід висунути версії щодо того, чи не був постріл наслідком падіння зброї з певної висоти, чи постріл відбувся без натискування на спусковий гачок.

Коли слідчий виявив дану вогнепальну зброю, з якої було поранено (вбито) особу, він повинен у порядку правил методів вузлової та детальної фотографії з масштабною лінійкою сфотографувати даний об'єкт. Під час фотографування даної зброї, слід особливу увагу приділити положенню його окремих частинок (тобто це може бути запобіжник, курок, затвор). Для того, щоб виявити сліди падіння зброї, слідчий повинен оглянути поверхню, на яку вона падала. Якщо ж зброя знаходилася в руці трупа, або лежить біля трупа, обов'язково потрібно це зафіксувати як і фотографією так і в протоколі огляду місце події [4, с. 68].

Під час проведення огляду місця події, де знаходиться виявлена зброя, необхідно пам'ятати та дотримуватися правил техніки безпеки. Обов'язковим є те, що під час огляду зброї необхідно одягати гумової рукавички, щоб не залишити на ній своїх слідів папілярних візерунків. Потім виявлену вогнепальну зброю кладуть на чистий папір, оглядають на предмет виявлення слідів рук потерпілого чи злочинця та мікрочастинок, з рукоятки можна відібрати запахові сліди. Зі зброї необхідно витягнути магазин та зафіксувати в протоколі кількість патронів. Під час огляду місця події також можуть бути виявленні бойові припаси або їх елементи [3].

Якщо є труп, слід допустити можливість, що при пострілу куля могла залишитися у його тілі. При цьому, фіксуються наступні дані:

розташування ушкоджень на предметах одягу і тілі, їхня форма, розміри, стан країв, зони відкладення продуктів пострілу.

Обов'язково необхідно зазначити сліди пострілу в протоколі, їх форму, розміри, інтенсивність кожної зони колір та кількість зон відкладення.

Отже, огляд місця події у справах, пов'язаних із застосуванням вогнепальної зброї, є неможливим без застосування спеціальних знань у галузі судової балістики. Саме тоді, коли слідчий правильно оцінив всі обставини, пов'язані із зброєю та слідами її застосування, він може з'ясувати важливі обставини вчинення злочину.

Список використаних джерел:

1. Чаплинський К.О. Організація і тактика слідчих дій при розслідуванні злочинів, учинених організованими злочинними угрупованнями: монограф. Д.: Юрид. акад. М-ва внутр. справ, 2004. 192 с.

2. Кофанов А.В. Криміналістичне дослідження гладкоствольної вогнепальної зброї. Монографія. К.: Видавництво «КІЙ», 2005. 192 с

3. Криміналістика: Підруч. Для студ. Юрид. спец. вищ. закл. освіти/ За ред. В.Ю. Шепітька. 2-ге вид., переробл. І допов. К.: Концерн «Видавничий Дім «ІнЮре», 2004. 728с

4. Біленчук П.Д., Гель А.П., Салтевський М.В., Семаков Г.С. Криміналістика (криміналістична техніка). К.: МАУП, 2001.

5. Коваленко В.В. К-56 застосування науково-технічних засобів спеціалістами при проведенні слідчих дій: Монографія\ МВС України Луган. держ. ун-т внутр. справ. Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2007. 248с. Бібліогр.: С.222-

Ікрамова Олександра Станіславівна,
студентка юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Єфімов Микола Миколайович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРАДІЖОК

Останнім часом особливої актуальності набувають теоретичні та практичні розробки щодо протидії злочинам, що посягають на право власності, оскільки в сучасних умовах важливого значення набувають усі